

Kansanedustaja, Kela-valtuutettujen puheenjohtaja Sari Sarkomaa
Kelan valtuutetut kansanedustajat
Kelan hallitus

Kelan vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen vakavat ongelmat täytyy oikaista

| Suomen Kuntoutusyrittäjät ry 12.10.2018

- Suomen Kuntoutusyrittäjät ry välitti jo viime keväänä useaan otteeseen Kelalle ja päättäjille tiedon silloin käynnistyneessä Kelan vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen kilpailutuksessa havaituista vakavista ongelmista.
- Kuntoutuksen palveluntuottajien kokenut kenttä reagoi keväällä välittömästi ja voimakkaasti kilpailutuksen muuttuneisiin ehtoihin, joissa vaikeavammaisten ihmisten kuntoutusta kilpailutettiin aiemmasta poiketen painotuksella hinta 80 % - laatu 20 %.
- Kilpailutuksen ehdot herättivät kuntoutusalan yrityksissä kautta maan hätäännyksen paitsi oman pitkäjänteisesti kehitetyn toiminnan myös ja ennen kaikkea vaikeavammaisten lapsi- ja aikuiskuntoutujien tilanteesta.

Suomen Kuntoutusyrittäjät ry vaati tuloksetta jo keväällä Kelaä korjaamaan vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen kilpailutuksen vinoutuneen hinta -laatu -painotuksen, jonka seuraukset nähtiin pelottavina. Nyt kilpailutuksen tulosten tultua palveluntuottajien tietoon, pelot ovat osoittautuneet enemmän kuin aiheellisiksi. Suomen Kuntoutusyrittäjät ry vaatii, että Kelan on korjattava epäonnistunut kilpailutus viivytyksettä ja siten, ettei kuntoutujille aiheudu kohtuutonta haittaa.

Lukuisat kokeneet ja laadukkaat, Kelan aikaisemmat laatustandardit tunnontarkasti täyttäneet palveluntuottajat ovat hävinneet kilpailutuksessa muutaman euron marginaalilla sillä seurauksella, että valtava joukko vaikeavammaisia kuntoutujia joutuu rakentamaan kuntoutuksensa uudelleen, ellei epäonnistunutta kilpailutusta pureta tai hyväksytyjen tarjousten joukkoa oikaisulla laajenneta.

Kelan vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen kilpailutus ei myöskään vastaa hankintalain henkeä; kilpailutuksessa ei ole huomioitu mitenkään esteettömyyttä, saatavuutta, kattavuutta, eri käyttäjäryhmien erityistarpeita, käyttäjien osallistumista ja vaikutusmahdollisuuksia. Suomen Kuntoutusyrittäjät ry huomauttaa, että hankintalain mukaan sote-hankinnoissa on otettava huomioon myös palveluiden laatu ja innovointiin liittyvät tekijät. Palveluiden hankinnasta ei saa aiheutua myöskään käyttäjille kohtuuttomia tai epätarkoituksenmukaisia seuraamuksia.

Kyseessä on erityinen kuntoutujaryhmä, jonka kuntoutus perustuu pitkään rakennettuun luottamukseen, erikoiskoulutautuneiden terapeuttien perehtyneisyyteen nimenomaan vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen osa-alueeseen sekä asiakkaan syvään tuntemiseen.

Kela on omissa aiemmissa kilpailutuksissaan edellyttänyt vaativalta lääkinnälliseltä kuntoutukselta aina vain korkeampaa laatua ja erityisosaamista. Kela on ollut merkittävä kuntoutusalan kehittäjä oman toimintamallinsa kehittäjänä. Standardi on ohjannut tiukalla otteella palveluntuottajia ja toimintaa on valvottu auditoinneilla.

Seurauksiltaan epäonnistuneen kevään kilpailutuksen Kela on perustanut Aalto-yliopiston taloustieteen työryhmän raporttiin. Jokainen vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen osa-alueeseen

SUOMEN KUNTOUTUSYRITTÄJÄT RY

perehtynyt näkee raportista heti, ettei sen laatijoilla ole ollut käsitystä vaativalle asiakasryhmälle suunnatun asiantuntijapalvelun erityislaadusta.

Työryhmä ehdotti muun muassa, että ”**vähimmäisstandardin ylittävistä laatu-komponenteista voidaan luopua ja siirtyä voimakkaammin hinnalla tapahtuvaan kilpailuun**”. Erikoisosaamista ei siis arvostettu ja seuraukset ovat nyt nähtävissä. Mistä kuntoutujat löytävät tarvitsemansa asiantuntijapalvelut siten, että kuntoutujan yksilölliset erityishaasteet tulevat huomioituiksi?

Kuntoutuksen asiantuntijat ovat pitkälle omiin osaamisalueisiinsa erikoistuneita osaajia – ”vähimmäisstandardin noudattaminen” merkitsisi vaikeavammaisten ihmisten kuntoutuksen laadun ja vaikuttavuuden oleellista heikentämistä ja sen vaikutukset näkyisivät kuntoutujien elämässä toimintakyvyn, terveyden ja elämänlaadun oleellisena huonontumisena.

Aalto-yliopiston raportin mukaan Kelan hankintamalli ei ole kannustanut palveluntuottajia ”**kilpailemaan kokonaistaloudellisesti**” ja alueellisesti on ollut yksittäisiä ylilyöntejä. Miksi nyt näiden yksittäisten ylilyöntien vuoksi rangaistaan koko vaativan kuntoutuksen asiakaskenttää ja palveluntuottajia?

Aalto-yliopiston raportti ei huomioi lainkaan sitä, että yritysten on noudatettava Kelan määrittelemää palvelukuvausta. Palvelukuvauksen noudattaminen edellyttää palveluntuottajilta jatkuvaa kouluttautumista.

Suomen Kuntoutusyrittäjät ry:n mielestä palveluntuottajien syyllistäminen hankkijan toimintamalleista ei ole oikein eikä ratkaisu ole se, että hinta asetetaan hankinnan ykköskriteeriksi. Kyseessä on toimiala, jolla vaativaa lääkinällistä kuntoutusta tarvitseville ihmisille tuotetaan heidän terveytensä, hyvinvointinsa ja elämänlaatunsa turvaamiseksi välttämättömiä ja korkeaa erikoisosaamista vaativia, laillistettujen terveydenhuollon ammattihenkilöiden tuottamia kuntoutuspalveluja.

Raportissa jopa kehoitetaan vaativan lääkinällisen kuntoutuksen asiakkaita itseään valitsemaan halvempia palveluita laadun ja erikoisosaamisen kustannuksella. Minkä muun asiakasryhmän kohdalla voidaan tehdä näin? Halpuutus on tuonut monien mieleen huutolaisajat: Kuka ottaa heikompiosaiset hoitaakseen halvimmalla?

Suomen Kuntoutusyrittäjät ry korostaa, että on vaikea nähdä, miten 80:20 hinta-laatu -painotus voisi edistää Kelan ilmaisemia hankintojen tavoitteita, jotka ovat ”riittävä saavutettavuus, erinomainen laatu, asiakkaan valinnanvapaus ja kustannustehokkuus”. Hinta edellä -malli rappeuttaa väistämättä vaativan lääkinällisen kuntoutuksen pitkäjänteisesti vuosien ja vuosikymmenien mittaan Kelan omalla ohjauksella rakennetun laadun. Seuraukset ovat vakavat paitsi kuntoutujien kohdalla myös tulevaisuuden palvelujen kannalta: kun erityisosaajat menettävät työkenttänsä, erityisosaaminen katoaa. Kuntoutuksesta nyt ”säästetty” euro realisoituu tulevaisuudessa merkittävästi korkeampina terveydenhuollon kustannuksina.

Lisätietoja:

Suomen Kuntoutusyrittäjät ry

Leila Salonen, toiminnanjohtaja, 040 749 8706, leila.salonen@kuntoutusyrittajat.fi

Susanna Antikainen, kehitysjohtaja, 050 512 5960, susanna.antikainen@kuntoutusyrittajat.fi

Mikko Utecht, puheenjohtaja, 046 810 2070, mikko.utecht@kuntoutusyrittajat.fi

Suomen Kuntoutusyrittäjät ry on edunvalvontajärjestö, johon kuuluu 700 kuntoutuspalveluja tuottavaa yritystä. Näillä yrityksillä on 900 toimipistettä eri puolilla Suomea. Jäsenistömme koostuu fysio-, psyko-, puhe-, ravitsemus- ja toimintaterapiayrittäjistä ja -yrityksistä. Valtaosa yrityksistä on pieniä, 1 – 3 hengen yrityksiä, jotka tarjoavat lähipalveluja kotikuntansa asukkaalle, työllistävät ja maksavat veronsa Suomeen. Toimialan yritykset ovat jo vuosikymmenien ajan tuottaneet lähipalveluna mm. vaativan lääkinällisen kuntoutuksen palveluja.

SUOMEN KUNTOUTUSYRITTÄJÄT RY

Nuijamiestentie 5 B, 00400 HELSINKI, Y-tunnus: 0356391-7

Puhelin 010 279 3300

kuntoutusyrittajat.fi, fysioterapia.info